

Recomandarea [Rec\(2006\)8](#)

**a Comitetului de Miniștri adresată Statelor Membre
privind asistența acordată victimelor infracțiunilor**

(Adoptată de Comitetul de Miniștri pe 14 iunie 2006 în cadrul celei de a 967-a întâlniri a adjunctilor miniștrilor)

Comitetul de Miniștri, conform art. 15.b din Statutul Consiliului Europei,

Conștient de faptul că victimizarea infracțională constituie un fenomen cotidian care afectează viețile cetățenilor din întreaga Europă;

Având în vedere Recomandarea nr. R (87) 21 privind asistența acordată victimelor și prevenirea victimizării, destinată completării Convenției Europene privind Compensarea Victimelor Infracțiunilor Violente (ETS nr. 116, 1983) și Recomandarea nr. R (85) 11 privind poziția victimei în contextul legislației și procedurii penale;

Observând că, de la adoptarea Recomandării nr. R (87) 21, Comitetul de Miniștri a adoptat alte câteva recomandări, înregistrându-se progrese semnificative în domeniul asistenței acordate victimelor, precum și în privința legislației și practicilor naționale, o mai bună înțelegere a nevoilor victimelor și noi studii;

Ținând cont de Convenția Europeană privind Protejarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (ETS nr. 5, 1950), Convenția Europeană privind Compensarea Victimelor Infracțiunilor Violente (vezi mai sus), Convenția Consiliului Europei privind Prevenirea Terorismului (CETS nr. 197, 2005);

Reamintind rezoluțiile conferințelor miniștrilor europeni de justiție din 2003 și 2005 și invitând Comitetul de Miniștri să adopte noi reguli privind sprijinirea victimelor atacurilor teroriste și familiilor acestora;

Subliniind activitatea Comitetului de Experti în Terorism (CODEXTER) în privința victimelor terorismului;

Analizând Îndrumările privind drepturile omului și lupta împotriva terorismului adoptată de Comitetul de Miniștri pe 11 iulie 2002 și Îndrumările privind protejarea victimelor actelor teroriste adoptată pe 2 martie 2005;

Ținând cont de standardele elaborate de Uniunea Europeană și de Națiunile Unite cu privire la victime;

Remarcând realizările organizațiilor neguvernamentale în domeniul asistenței acordate victimelor;

Conștient de necesitatea prevenirii victimizării repetate, în special în cazul victimelor care aparțin unor grupuri vulnerabile;

Convins că statul este dator în aceeași măsură să asigure asistență pentru victime și să se ocupe de infractori,

Recomandă ca guvernele Statelor Membre să disemineze principiile stabilite în anexa la prezenta recomandare care înlocuiește Recomandarea nr. R (87) 21 privind asistența acordată victimelor și prevenirea victimizării, și să se ghideze după aceste principii în legislația și practica lor internă.

Anexă la Recomandarea nr. R (2006) 8

1. Definiții

În sensul prezentei Recomandări,

- 1.1. Prin victimă se înțelege persoana fizică vătămată, inclusiv fizic sau mintal, cea care înregistrează o suferință emoțională sau o pierdere economică, cauzate de acte sau omisiuni care încalcă legislația penală a Statelor Membre. Termenul „victimă” include de asemenea, după caz, rudele apropiate sau persoanele dependente direct de victimă.

- 1.2. Prin victimizare repetată se înțelege situația în care aceeași persoană suferă de pe urma mai multor fapte penale pe parcursul unei anumite perioade de timp.
- 1.3. Prin victimă secundară se înțelege victimizarea care se produce nu ca rezultat direct al actului infracțional ci prin reacția pe care instituțiile și alte persoane o au față de victimă.

2. Principii

- 2.1. Statele ar trebui să asigure recunoașterea și respectul efectiv al drepturilor victimelor în ceea ce privește drepturile omului; ele ar trebui în special să respecte securitatea, demnitatea, viața privată și de familie a victimelor și să recunoască efectele negative ale infracțiunilor asupra victimelor.
- 2.2. Statele ar trebui să se asigure că victimele vor beneficia fără discriminare de măsurile stabilite prin prezenta Recomandare.
- 2.3. Beneficierea de aceste servicii sau măsuri nu ar trebui să depindă de identificarea, arestarea, trimiterea în judecată sau condamnarea celui care a comis actul infracțional.

3. Asistență

- 3.1. Statele ar trebui să identifice și să sprijine măsurile de atenuare a efectelor negative ale infracțiunii și să se angajeze că victimele vor primi asistență în toate problemele privind reabilitarea lor în cadrul comunității, acasă și la locul de muncă.
- 3.2. Asistența disponibilă ar trebui să cuprindă îngrijiri medicale, sprijin material servicii de asistență psihologică, precum și asistență socială și consiliere. Aceste servicii ar trebui să fie furnizate gratuit măcar în perioada imediat următoare infracțiunii.
- 3.3. Victimele ar trebui să fie protejate pe cât posibil împotriva victimizării secundare.
- 3.4. Statele ar trebui să se asigure că victimele care prezintă un grad ridicat de vulnerabilitate fie din cauza caracteristicilor personale, fie datorită condițiilor specifice respectivei infracțiuni, pot beneficia de cele mai potrivite măsuri speciale pentru situația lor specifică.
- 3.5. Când este posibil, asistența ar trebui să fie furnizată într-o limbă accesibilă victimei.

4. Rolul serviciilor publice

- 4.1. Statele ar trebui să identifice și să sprijine măsuri menite să încurajeze respectul față de victime și recunoașterea lor, înțelegerea efectelor negative ale infracțiunii în rândul întregului personal și al tuturor organizațiilor care intră în contact cu victimele.

Agențiile de justiție penală

- 4.2. Poliția și alte agenții de justiție penală ar trebui să identifice nevoile victimelor pentru a le putea pune la dispoziție informațiile, protecția și sprijinul adecvate.
- 4.3. În mod particular, statele ar trebui să faciliteze trimiterea de către poliție a victimelor la serviciile de asistență, astfel încât să li se poată oferi acestora serviciile corespunzătoare.
- 4.4. Victimelor ar trebui să li se furnizeze explicații cu privire la deciziile luate în cauzele lor și să aibă posibilitatea de a furniza informații relevante pentru personalul din cadrul sistemului de justiție penală responsabil cu luarea deciziilor.
- 4.5. Ar trebui să se pună la dispoziție și consultanță juridică, după caz.

Organizații comunitare

- 4.6. Statele ar trebui să promoveze asigurarea unor măsuri speciale pentru sprijinirea sau protejarea victimelor prin intermediul unor organizații care asigură spre exemplu servicii medicale, asigurări sociale, locuință, învățământ și ocuparea forței de muncă.

Rolul ambasadelor și consulatelor

- 4.7. Ambasadele și consulatele ar trebui să le furnizeze cetățenilor lor care devin victime ale infracționalității informațiile și asistența corespunzătoare.

5. Servicii de sprijinire a victimelor

5.1. Statele ar trebui să furnizeze sau să promoveze serviciile destinate sprijinirii victimelor și să încurajeze activitatea de asistență acordată victimelor desfășurată de organizațiile neguvernamentale.

Standarde minime

5.2. Aceste servicii ar trebui:

- să fie ușor accesibile;
- să furnizeze victimelor sprijin emoțional, social și material înainte, în timpul și după urmărirea penală;
- să fie pe deplin capabile să abordeze problemele cu care se confruntă victimele pe care le sprijină;
- să le furnizeze victimelor informații privind drepturile acestora și serviciile disponibile;
- să trimită victimele la alte servicii dacă este necesar;
- să respecte caracterul confidențial când furnizează astfel de servicii.

Centre specializate

5.3. Statele sunt încurajate să sprijine înființarea sau întreținerea unor centre specializate pentru victimele unui anumit gen de infracțiuni ca de exemplu cele sexuale și care implică violență domestică și să faciliteze accesul la aceste centre.

5.4. Statele ar mai putea considera necesar să încurajeze înființarea sau întreținerea unor centre specializate pentru victimele infracțiunilor de victimizare în masă, inclusiv terorismul.

Linii telefonice naționale de ajutor

5.5. Statele sunt încurajate să înființeze sau să sprijine linii telefonice naționale de ajutor gratuite pentru victime.

Coordonarea serviciilor acordate victimelor

5.6. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a se asigura că activitatea serviciilor care oferă asistență victimelor este coordonată și că:

- este disponibilă și accesibilă o gamă largă de servicii;
- sunt elaborate și menținute standardele de bună practică în privința serviciilor care oferă ajutor victimelor;
- se asigură în mod coordonat formarea corespunzătoare;
- serviciile sunt accesibile guvernului pentru consultare în privința politicilor și legislației propuse.

Această coordonare ar putea fi asigurată de o singură organizație națională sau prin alte mijloace.

6. Informații

Furnizarea informațiilor

6.1. Statele ar trebui să se asigure că victimele au acces la informații relevante pentru cauzele lor și necesare pentru protejarea intereselor lor și exercitarea drepturilor lor.

6.2. Aceste informații ar trebui furnizate de îndată ce victima intră în contact cu agențiile de aplicare a legii sau de justiție penală sau cu serviciile de asistență socială și medicală. Ele trebuie comunicate și oral și în scris și, pe cât posibil, într-o limbă pe care victima să o înțeleagă.

Conținutul informației

6.3. Toate victimele ar trebui să fie informate în privința serviciilor sau organizațiilor care pot furniza sprijin, tipul acestuia și, după caz, costul.

6.4. Când o agenție de aplicare a legii sau de justiție penală este informată despre comiterea unei infracțiuni, informațiile furnizate victimei ar trebui să se refere cel puțin la:

- i. procedurile care urmează și rolul victimelor în aceste proceduri;
- ii. cum și în ce condiții poate victima să obțină protecție;
- iii. cum și în ce condiții poate victima să obțină compensații de la infractor;
- iv. disponibilitatea și, după caz, costul:
 - consultanței juridice
 - sprijinului juridic sau
 - al oricărui alt fel de consultanță
- v. cum să solicite compensații din partea statului, dacă îndeplinește condițiile pentru așa ceva;
- vi. dacă victima locuiește în alt stat, orice alte acorduri existente care ar putea ajuta la protejarea sa sau a intereselor sale.

Informații privind urmărirea penală

6.5. Statele ar trebui să se asigure în mod corespunzător că victimele sunt ținute la curent și înțeleg:

- rezultatul produs de plângerea depusă de ele;
- fazele relevante în desfășurarea urmăririi penale;
- hotărârea instanței competente și, după caz, sentința.

Victimelor ar trebui să li se ofere posibilitatea să comunice dacă nu doresc să primească astfel de informații.

7. Dreptul la acces efectiv la alte compensații

7.1. Victimele s-ar putea vedea nevoite să introducă o cale de atac în procesul civil pentru a-și proteja drepturile în urma infracțiunii. Statele ar trebui prin urmare să ia măsurile necesare pentru a se asigura că victimele au acces efectiv la toate acțiunile civile într-un interval rezonabil de timp prin:

- dreptul de acces la instanțele de resort;
- asistență juridică când este necesar.

7.2. Statele ar trebui să instituie proceduri prin care victimele să poată solicita compensații de la infractor în contextul procedurilor judiciare penale. Victimelor ar trebui să li se furnizeze consultanță și sprijin și pentru formularea acestor solicitări și pentru executarea obligației de plată.

8. Compensații de la stat

Beneficiari

8.1. Statul ar trebui să acorde compensații pentru:

- victimele infracțiunilor grave, intenționate, violente, inclusiv violența sexuală;
- rudele apropiate și persoanele dependente de victimă care au murit ca urmare a infracțiunii.

Programul de compensații

8.2. Statele ar trebui să adopte un program de compensații pentru victimele infracțiunilor comise pe teritoriul lor, indiferent de naționalitatea victimei.

8.3. Compensațiile acordate victimelor ar trebui să se bazeze pe principiul solidarității sociale.

8.4. Compensațiile ar trebui să fie acordate fără întârzieri nejustificate, la un nivel corect și adecvat.

8.5. Deoarece multe persoane sunt victimizate în alte state europene decât propriul stat, statele sunt încurajate să coopereze pentru a da victimelor posibilitatea să solicite compensații

de la statul în care s-a comis infracțiunea, adresându-se unei agenții competente din propria lor țară lor.

Pagubele care impun compensații

8.6. Ar trebui să se acorde compensații pentru tratamentul și recuperarea cauzate de vătămările fizice și psihice.

8.7. Statele ar trebui să ia în considerație acordarea de compensații pentru pierderea venitului, cheltuieli de înmormântare și pierderea sursei de întreținere în cazul persoanelor dependente. Statele ar putea avea în vedere și acordarea de compensații pentru durere și suferință.

8.8. Statele ar putea avea în vedere anumite mijloace de compensare a pagubelor rezultate de pe urma infracțiunilor împotriva proprietății.

Subsidiaritate

8.9. Statul ar trebui să acorde compensații în cazul în care paguba nu este acoperită din alte surse cum ar fi infractorul, asigurări sau fonduri de natură medicală sau socială finanțate de stat.

9. Asigurare

9.1. Statele ar trebui să evalueze acoperirea pusă la dispoziție de programele publice sau private de asigurare pentru diverse categorii de victimizări penale. Scopul ar trebui să fie acela de promovare a accesului egal la asigurare pentru toți rezidenții.

9.2. Statele ar trebui să încurajeze principiul conform căruia asigurarea trebuie să fie disponibilă unui număr cât mai mare de persoane. Ar trebui să existe o asigurare care să acopere bunurile persoanei dar și integritatea fizică a acesteia.

9.3. Statele sunt încurajate să promoveze principiul conform căruia polițele de asigurare nu trebuie să excludă pagubele cauzate de acte de terorism decât în cazul în care există alte prevederi în acest sens.

10. Protecție

10.1. Statele ar trebui să asigure în toate fazele procedurii protejarea integrității fizice și psihologice a victimelor. O protecție specială ar putea fi necesară pentru victimele cărora li se cere să depună mărturie.

10.2. Ar trebui luate măsuri specifice de protecție pentru victimele care riscă să fie intimidare, să suporte represalii sau victimizări repetate.

10.3. Statele ar trebui să ia măsurile necesare pentru a se asigura că se va lua decizia de informare a victimelor, dacă este necesar, cel puțin în cazurile în care victimele ar putea fi în pericol în momentul în care persoana trimisă în judecată sau condamnată pentru o infracțiune este eliberată.

10.4. În cazul în care statul comunică din proprie inițiativă informațiile la care se face referire în alineatul 10.3., acesta trebuie să se asigure că victimele dispun de dreptul de a decide să nu primească aceste informații, în cazul în care comunicarea acestor informații nu este obligatorie conform respectivelor proceduri judiciare.

Protecția împotriva victimizării repetate

10.5. Statele ar trebui să elaboreze politici de identificare și combatere a victimizării repetate. Prevenirea victimizării repetate ar trebui să constituie un element esențial în strategiile de asistență a victimelor și prevenirea infracțiunilor.

10.6. Întreg personalul care intră în contact cu victimele ar trebui să beneficieze de formare corespunzătoare în privința riscului în ceea ce privește victimizarea repetată și a modalităților de reducere a acestui risc.

10.7. Victimele ar trebui să fie informate în privința riscului victimizării repetate și a mijloacelor de reducere a acestor riscuri, precum și a asistenței în implementarea măsurilor propuse.

Protejarea intimității

10.8. Statele ar trebui să ia măsurile adecvate pentru a evita pe cât posibil consecințele asupra vieții private și familiale a victimelor, precum și pentru a proteja datele personale ale victimei, în special în timpul cercetării și urmăririi penale.

10.9. Statele ar trebui să încurajeze mijloacele de informare să adopte și să respecte măsuri de autoreglare menite să asigure protejarea intimității și datelor personale ale victimelor.

11. Confidențialitate

11.1. Statele ar trebui să solicite tuturor organizațiilor, create prin lege sau neguvernamentale, care intră în contact cu victimele să adopte standarde clare prin care să nu poată divulga unei terțe părți informațiile primite de la victimă sau privitoare la aceasta decât în cazul în care:

- victima a consimțit ca această divulgare să fie efectuată;
- există o solicitare legală sau o autorizație în acest sens.

11.2. În aceste două cazuri de excepție, procedurile de divulgare ar trebui să fie reglementate de reguli foarte clare. Ar trebui să fie publicate și procedurile de depunere a plângerilor pentru cazurile de presupuse încălcări ale acestor reguli.

12. Selecția și formarea personalului

12.1. Statele ar trebui să asiste și să sprijine serviciile de sprijinire a victimelor în:

- elaborarea standardelor corespunzătoare pentru selectarea întregului personal plătit sau voluntar care asigură asistență directă victimelor;
- organizarea formării și sprijinirii întregului personal plătit sau voluntar, pentru a se asigura că asistența furnizată este conform standardelor profesionale.

Formarea

12.1. Formarea ar trebui să cuprindă cel puțin:

- conștientizarea efectelor negative ale infracțiunii asupra victimei;
- abilitățile și cunoștințele necesare pentru a putea asista victimele;
- conștientizarea riscului cauzării victimizării secundare și abilitățile necesare pentru prevenirea acestuia.

Formarea specializată

12.3. Ar trebui asigurată formare specializată a întregului personal care lucrează cu victime copii și victime ale unor categorii speciale de infracțiuni cum ar fi violența domestică sau sexuală, terorismul, infracțiunile cu motivație rasială, religioasă sau alte feluri de prejudicii, precum și pentru familiile victimelor crimelor.

Formarea personalului din alte servicii

12.4. Statele membre ar trebui să asigure o formare corespunzătoare în ceea ce privește:

- poliție și personalul implicat în administrarea justiției;
- serviciile de urgență și de alt gen care se ocupă la fața locului de incidentele majore;
- personalul competent din domeniul sănătății, locuinței, asigurărilor sociale, învățământului și serviciilor de ocupare a forței de muncă.

12.5. Acest personal ar trebui să fie format la un nivel adecvat contactului lor cu victimele. Formarea ar trebui să cuprindă cel puțin:

- conștientizarea în general a efectelor infracțiunii asupra atitudinilor și comportamentului victimelor, inclusiv comportamentul verbal;
- riscul cauzării victimizării secundare și abilitățile necesare pentru reducerea la minimum a acestui risc;
- disponibilitatea serviciilor care furnizează informații și sprijin specific nevoilor victimelor și mijloacele de accesare a acestor servicii.

13. Medierea

13.1. Ținând cont de beneficiile potențiale ale medierii pentru victime, organizațiile înființate prin lege ar trebui să aibă în vedere atunci când se ocupă de victime, după caz și dacă sunt disponibile, și posibilitățile oferite pentru medierea între victimă și infractor, în conformitate cu Recomandarea R (99) 19 a Comitetului de Miniștri privind medierea în materie penală.

13.2. Interesele victimelor ar trebui analizate cu atenție și seriozitate atunci când se iau decizii privind procesul de mediere și pe parcursul acestuia. Ar trebui acordată o atenție corespunzătoare nu doar beneficiilor potențiale ci și riscurilor potențiale pentru victimă.

13.3. Atunci când se preconizează medierea, statele ar trebui să sprijine adoptarea unor standarde clare pentru protejarea intereselor victimelor. Acestea ar trebui să cuprindă capacitatea părților de a-și da liber consimțământul, aspecte legate de confidențialitate, accesul la consultanță independentă, posibilitatea de a se retrage din proces în orice moment și competența mediatorilor.

14. Coordonarea și cooperarea

14.1. Fiecare stat ar trebui să elaboreze și să aplice constant strategii coordonate de promovare și protejare a drepturilor și intereselor victimelor.

14.2. În acest scop, fiecare stat ar trebui să se asigure atât la nivel național cât și local că:

- toate agențiile implicate în înfăptuirea justiției penale, asistență socială și îngrijiri medicale din sectorul de stat, privat și de voluntariat lucrează împreună pentru a asigura un răspuns coordonat pentru victime;

- se elaborează proceduri adiționale pentru abordarea situațiilor de victimizare la scară mare, și planuri ample de implementare cuprinzând identificarea agențiilor cu rol conducător.

15. Cooperarea internațională

Pregătirea răspunsului statelor

15.1. Statele ar trebui să coopereze pentru elaborarea unui răspuns eficient și coordonat în ceea ce privește infracționalitatea transnațională. Ele ar trebui de asemenea să se asigure că există un răspuns cuprinzător pentru victime și că serviciile cooperează pentru furnizarea asistenței.

Cooperarea cu statele de rezidență

15.2. În cazul în care victima nu este rezident/ă a statului în care s-a comis infracțiunea, statul respectiv și statul de rezidență ar trebui să coopereze pentru a asigura protecție victimei și pentru a o asista în sesizarea infracțiunii, precum și pe parcursul procedurilor judiciare.

16. Sporirea gradului de conștientizare publică în privința efectelor infracțiunii

16.1. Statele ar trebui să contribuie la sporirea gradului de conștientizare publică a nevoilor victimelor, încurajând înțelegerea și recunoașterea efectelor infracțiunii pentru prevenirea victimizării secundare și facilitarea reabilitării victimelor.

16.2. Acest lucru ar trebui realizat prin finanțare guvernamentală și campanii publice, folosindu-se toate mijloacele de informare disponibile.

16.3. Ar trebui recunoscut, promovat și sprijinit rolul sectorului nonguvernamental în concentrarea atenției publice asupra situației victimelor.

17. Cercetare

17.1. Statele ar trebui să promoveze, să sprijine și, în măsura posibilului, să finanțeze sau să faciliteze strângerea de fonduri pentru cercetarea victimologică, inclusiv cercetarea comparativă de către cercetători naționali sau străini.

17.2. Cercetarea ar trebui să cuprindă:

- victimizarea infracțională și impactul său asupra victimelor;

- prevalența și riscurile victimizării infracționale, inclusiv factorii cu impact asupra riscurilor;

- eficiența măsurilor legislative și de altă natură în sprijinirea și protejarea victimelor infracțiunilor – atât în justiția penală cât și în cadrul comunității;
- eficiența intervenției din partea agențiilor de justiție penală și a serviciilor destinate victimelor.

17.3. La elaborarea unor politici consecvente și bazate pe probe în privința victimelor, statele ar trebui să ia în considerație ultimele concluzii puse la dispoziție de cercetarea victimologică.

17.4. Statele ar trebui să încurajeze toate agențiile guvernamentale și neguvernamentale care se ocupă de victimele infracțiunilor să își împărtășească experiența altor agenții și instituții naționale și internaționale.